

DELA VSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejema.

Izhaja svako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 63.

Sobota, 6. avgusta 1932.

Leto VII.

Prikrite želje svetovne reakcije.

Restavracija nemške monarhije cilj.

Pred tremi tedni je obiskal bivši nemški prestolonaslednik v Doornu svojega očeta, bivšega cesarja Viljema. Z njim je bilo še nekaj drugih monarhistov. Po razgovoru se je vrnil princ zopet v Berlin.

Obisk sam ne bi bila nobena posebnost, toda angleški list »Daily Herald« je takoj poročal, da je od Hitlerjevega agenta izvedel, kakšen namen je imel obisk.

Omenjeni list je pisal, da hočeta Hitler in bivši prestolonaslednik sestaviti vlado, katere predsednik bo bivši prestolonaslednik. Hitler sam bi niti ne vstopil v vlado. Nova vlada pa bi ne vladala s parlamentom, marveč bi sklicala ustavotvorno skupščino, ki bi razveljavila republikansko vladavino ter uvedla zopet monarhistično obliko države.

Fašizem ne ostane pasiven, tudi če ostane v manjšini. Hitler bi poslal vladi ultimatum, v katerem bi pozval vlado, da odstopi, oziroma da prepusti vlado fašistom.

Če bi pa vlada tej zahtevi ne ustregla, tedaj namerava Hitler mobilizirati svoje napadalne oddelke, zapreti vlado in zasesti vladno palačo, železniške postaje, letališča, pošte in državne blagajne, obenem pa bi zaprl tudi vse voditelje socialno-demokratske stranke in delavskih strokovnih organizacij.

Fašisti imajo glavno skladišče orožja v Brunšviku. Od tam bi se prepeljalo orožje s tovornimi avtomobili v Berlin, kakor tudi druge vojaške potrebščine za Hitlerjevo vojsko.

To je senzacionalna vest, ki jo meščansko časopisje širi s posebno nasklado.

Nobenega dvoma ni, da dela sedanja vlada v intencijah fašistične politike.

Hitler je postavil jako enostaven načrt. S tem načrtom bi z lahkoto zmagal in prodril v politično nerazviti deželi, dočim je izvedba takega programa v Nemčiji jako dvomljiva in jako težko vprašanje. V Nemčiji se lahko zgodi, da pojdeja Hitler in prestolonaslednik ter še kancler pod ključ, še preden skušajo realizirati načrte. V Nemčiji imamo močne politične stranke, ne le delavske, marveč tudi meščanske, ki jim ne more biti vseeno, če dobi državno oblast v roke radikalni fašizem ali ne. Fašizem se tudi moti, če misli, da zadavi z aretacijo nekaterih delavskih voditeljev socialistični in komunistični pokret. V delavskem pokretu je vsekakor stokrat toliko sposobnih in poštenih ljudi, ki bodo znali bolje braniti pravice naroda, kakor fašizem in gibanje zaradi aretacije posameznikov ne bo ostalo brez glave, kakor fašistično, če bi odstranili demagoga Hitlerja in firmo Hohenzollerna.

Kolera je na Kitajskem izbruhnila. V Hankovu je v dveh tednih umrlo 500 ljudi za kolero. Vse bolnice so prenapolnjene. V Harbinu je bila za nočnike uvedena karantena.

Indija zopet nemirna. V raznih primorskih mestih Indije so se dogodili atentati na angleške oficirje. V Bombayu so nacionalisti z bombami napadli ameriško poslaništvo. Dnevno se izvrši veliko število aretacij. V Patui je bilo en sam dan 700 domačinov aretiranih. Opaža se ponovno živahno gibanje med pristaši Gandhija.

Pisana politika po volitvah.

Nemški fašisti zahtevajo oblast.

Izid nemških volitev ni razočaral nikogar razen Hitlerja in Mussolinija. Italijanski fašistični tisk je nemškim fašistom prerokoval večino v državnem zboru. Sedaj pa te večine ni, zato italijansko časopisje kara Nemce in jim daje svete, kakšno taktiko naj zavzamejo. — Predvsem se mora boriti proti demokraciji na fašistični način.

Kljub temu je bilo v nemški volilni borbi 130 oseb mrtvih in nad 2000 ranjenih. Ali ni to že majhna vojna? Nedvomno pa tudi nastane vprašanje »fašistične metode« boja dvomljivo, ker ni nikjer zapisano, da mora demokracija piti »ricinovo olje in prenašati batine, ne da bi enako odgovarjala nanje. Nemški fašisti celo sedaj po volitvah ne dajejo miru, marveč so izvršili že več težkih napadov na druge političarje, zlasti na socialiste in komuniste.

Takoj po volitvah so imeli nemški fašisti konferenco v Monakovem.

Na tej konferenci so zahtevali izpremembo državne vlade, in sicer morata postati kancler in notranji minister fašista. Vsa druga ministristva se smejo imenovati z njihovim odobrenjem. General Schleicher sme ostati vojni minister. Državne zboru vlada ne sme sklicati.

Poleg teh zahtev predlagajo, da se jim prepusti pruska vlada ter da Papen ne sme postati predsednik pruske vlade obenem, kakor želi.

Hitlerjevci so stavili te zahteve kot ultimatum.

Nacionalistični tisk je celo mnenja, da bo tudi Hindenburg podpiral hitlerjanska stremjenja.

Člani sedanje vlade hočejo sedaj izrabiti dopust. Vrnejo se pa v Berlin dne 11. t. m., ko se bo proslavljala obletnica weimarske ustave. Novi parlament se mora sklicati najkasneje v tridesetih dneh po volitvah, to je, vsaj do 30. avgusta t. l.

Social-demokratska stranka bo pripravila za prvo sejo nezaupnico sedanji vladi.

Iz vseh teh pojavov je razvidno le eno, in to je, da je položaj nejasen in negotov. Bliža se pa trenutek, ko bo sedanja nemška vlada morala razkriti svoje namene. Ta trenutek bo precej merodajen tudi za nadaljnji notranji politični razvoj v Nemčiji. Če se ne varamo, fašistične

grožnje v tej obliki ne bodo obveljale, če pa se bodo fašisti izrekli absolutno in javno za bogato reakcijo, tedaj smemo pričakovati daljšo in hujšo borbo.

Pred izpremembo v nemški vladi.

Centrum in fašisti.

Centrum se skuša približati nacionalnim socialistom. To kaže tendenco, da se bo morala izpremeniti vlada. Papen sam se pripravlja, da pusti kanclersko mesto. Zaupanje uživa med fašisti samo general Schleicher. Ako se bo moral sedanj kancler Papen umakniti, tedaj se zopet sestavi kamarilska vlada, v kateri bodo tudi Hitlerjanci kot zaupniki Hindenburga. Hindenburg se namreč boji »boljševiške« politike Brüningove, oziroma centruma. Centrum, ki je prepričan, da se ne bo sporazumel s Hitlerjanci, stoji na stališču, da v Nemčiji ni prostora za diktaturo ene stranke.

Razpust komunistične stranke

Pričakuje se, da se sestavi v Nemčiji zopet enaka prezidijalna vlada, vpoštevajoč fašiste, ki bodo najprej predlagali razpust komunistične stranke.

Divjanje fašizma.

Umori in poboji.

V Norgau so fašisti s pištolo zavrtno ustrelili soc. dem. župana. Zvečer sta se postavila pred njegovo hišo dva fašista ter sta ga poklicala, češ, da v vasi gori. Ko je odprl okno, sta ga ustrelila.

Nove grožnje.

V šestih tednih bodo nasprotniki fašizma spoznali, kaj Hitlerjanci hočejo. V Kielu so priredili bombni atentat na sinagogo. Iz Kölna so se pripeljali v okolico (okoli 50) k pogrebu. Po pogrebu so šli v vas ter streljali po vasi. V Augsburgu so obstreljivali neko hišo, v kateri stanuje komunist. Žena je bila težko ranjena.

Vatikan in nemške volitve.

V Vatikanu so veseli izida volitev in priporočajo vlado fašizma in centruma. — Povedali so torej enkrat jasno svoje načelno stališče.

Prelat dr. Boštjan Seipel umrl.

Dne 2. t. m. ob pol 8. zjutraj je umrl v dunajskem sanatoriju bivši avstrijski kancler prelat dr. Boštjan Seipel. Seipel je bil Dunajčan. Rojen je bil 1876 ter je postal duhovnik in vseučilišni profesor na Dunaju in v Salzburgu. V politiki se je pojavil šele med svetovno vojno in je pripadal avstrijski krščansko-socialni stranki (meščanski). V povojni Avstriji se je jako mnogo udeleževal kot kancler in zunanji minister. Dr. Seipel je bil spreten diplomat in velik nasprotnik delavskega gibanja ter je zlasti nasprotoval vsakršnim koncesijam napram socialni demokraciji.

Po svojem prepričanju kot katoliški duhovnik je bil monarhist, dasi tega ni izjavljal, ker je videl, da so politične stranke proti monarhizmu. Sam je pa bil prijatelj bivše cesarice Cite, ter se je jako rad udeleževal habsburških prireditev.

Pred vojno v južni Ameriki.

Ko se bodo opekli, jim bo žal.

Med Bolivijo in Paragvajem je nastala vojna. Bolivija je pričela vojno brez napovedi dne 25. julija. Paragvajska vlada se je obrnila na Društvo narodov. Predsednik Društva narodov je poslal paragvajski in bolivijski vladi telegram, v katerem opozarja, da sta obe vladi decembra 1928 ob priliki spopada obljubili, da se uklonita mirni rešitvi v smislu mirovnega pakta Društva narodov. Paragvaj izjavlja, da se podvrže razsodišču. Izjavi se priključuje tudi Bolivija.

Zmešnjava!

Kamorkoli se danes človek ozre, povsod vidi, da je vse narobe. Tu pišejo časopisi, da imajo v gotovih državah nakopičenega zlata, da sami ne vedo, kam z njim. Tam zopet, da so države, ki so na robu gospodarskega propada vsled pomanjkanja denarja. Svetovne konference se vrše ena za drugo. Namen vseh je, rešiti svet pred gospodarskim in kulturnim polomom. Najspretnější govorniki, zastopniki raznih držav, skušajo vsak po svoje prepričati vse ostale, da je edino njih zamisel odrešljiva. Macdonald trdi svoje, Herriot svoje, Papen svoje itd. Koncem konca pa se svet vedno bolj pogreza v gospodarsko propast.

Industrija in kmetijstvo pešata. Tu in tam se kopičijo ogromne zaloge blaga, ki ne najdejo več kupca. S te strani izgleda, kakor da je svet prenasit in da ne more več te ogromne količine, katero stroji s pomočjo človeške roke dnevno izbruhaajo, konzumirati. Če pa pogledamo na drugo stran, vidimo, da se milijonske armade brezposelnih množe iz dneva v dan, iz leta v leto. Problem brezposelnosti postaja danes vprašanje, katerega niti najboljše državni sodobnega časa ne morejo več rešiti. Milijoni lačnih delavcev, žena in otrok vpijejo čim dalje hujše: **dela in kruha zahtevamo!**

Današnja družba skuša krotiti to lačno množico z drobtinami — v obliki podpor. Začasno se še posreči zaglušiti krič lačne množice, ali samo za hip. Izobilje na eni strani, na drugi strani pa lakota in obup, vzbujata najgrozovitejša čustva v masah prizadetih, ki se vprašujejo: **Ali je to pravično? Ali je pravično, da so nam vzeli delo in kruh, ko pa je dela in kruha za vse dovolj, če bi le hoteli pravično razdeliti bremena in bogastvo?**

Še hujša zmešnjava pa vlada v tovarnah, rudnikih in sploh povsod, kjer se še danes dela. Ne samo, da se vedno več delavcev reducira vsled pomanjkanja naročil, temveč se pri skrajšanem delovnem dnevu ljudi priganja, kakor še nikdar. Jutri in pojutrišnjem se ne dela, razglasi podjetje. Ko pa pride delavec čez dva ali tri dni zopet na delo, se od njega zahteva storitev, kakor da bi bilo treba nadomestiti izpad produkcije prejšnjih treh dni.

Ce kje, potem se ta gonja stopnjuje do absurda v naši rudarski industriji. Ne samo, da delavec, že sam zase v skrbeh, kako bo z za-
služkom teh par šiltov preživel sebe in družino, dela, kar more, to še ne zadostuje, temveč mu je vedno paznik ali inženier za hrbtno in zahteva od njega še večje storitev; še več premoga, vpije nad njim kakor »nesrečna duša za rešitvijo v vica«. Stvar je dozorela že tako daleč, da pričenjajo ti ljudje izgubljati na ugledu, ker postajajo v očeh delavstva nič drugega, kakor navadni priganjaški sluge v službi kapitala.

Nismo pa zgoraj navedenega pisali z namenom, da jih žalimo kot vršilce njih poklica v službi. Saj vemo, da so ravno tako tudi oni odvisni od milosti in nemilosti svojih službodajalcev, ali vendar to bi želeli, da bi tudi oni nekoliko bolj pogledali v zmešnjavo današnjega časa in da, če že ne ravno z očmi, pa vsaj skozi očala, nekoliko bolj človeško gledajo na svojega sočloveka delavca, pa četudi je to umazan rudar. Zakaj zavedati bi se morali, da ne morejo obstojati eni brez drugih in da, če ne bodo začeli bistrejšje gledati, bo tudi nje požrla ta današnja zmešnjava.

Berdajs Jože:

Delavska mladina za mir in razorožitev.

Skupna manifestacija mednarodnih socialističnih mladinskih združenj.

Na razorožitveni konferenci Mednarodne strokovne zveze Socialistične delavske internacionale v Curihi dne 22. in 23. maja t. l. zbrani zastopniki različnih mednarodnih mladinskih organizacij socialistične in strokovne delavske pokreta so ugotovili stališče, ki ga zavzema socialistično in strokovno organizirana mladina v razorožitvenem vprašanju. Zborovanje, ki je bilo prva skupna konferenca te vrste, se je končalo s soglasnim sprejetjem sledečega manifesta:

»V borbi za razorožitev in mir zamore stati mlada generacija samo na strani miru. V tem prepričanju se izjavljajo zastopniki podpisanih mednarodnih mladinskih organizacij solidarni s skupnim razorožitvenim programom Socialistične delavske internacionale in Mednarodne strokovne zveze. Socialistično in strokovno organizirana proletarska mladina smatra mednarodno delavsko gibanje za najjačji faktor v boju za mir.

Zastopniki socialistične mladine vsega sveta se obračajo na razorožitveno konferenco v Ženevi z resnim apelom, da naj uvaža glas delavske mladine, ki hoče razorožitev in mir, ker je trdno prepričana, da se more njena zamisel o novi ureditvi človeške družbe realizirati tudi na demokratičen način in z zaupljivim sodelovanjem narodov. Tega cilja pa ne bo mogoče nikdar doseči, če se bo mladina, namesto, da bi se vzgajala za pionirje miru in blagostanja narodov, zlorabljal kot orožje razdiranja in uničevanja. Mlada generacija delavskega razreda apelira na razorožitveno konferenco, da naj konferenca ponovno svečane obljube, ki jih je dala narodom, izpolni ter v smislu zahtev internacionalnih socialističnih in svobodnih strokovnih organizacij takoj prične z uvodnimi deli za splošno in popolno razorožitev.

Dejanska razorožitev se mora izpolniti z moralno in duševno razorožitvijo človeka tudi v rodbini in v šoli. Novi svetovni red splošnega miru in medsebojnega zaupanja zahteva tudi novo miselnost narodov. Razorožiti morajo vse takozvane institucije za vzgojo mladine v vojnem duhu. Razorožen mora biti duh nacionalizma in medsebojnega hujskanja med narodi, ki vlada dandanes še pogosto v javnih mladinskih vzgojevališčih. Ideal nove vzgoje mladine vseh narodov mora postati sporazum med narodi in spo-

štovanje vsega, kar ima človeško obličje.

Mladinske organizacije socialistične in strokovne delavske pokreta kažejo s ponosom na vzgojno delo, ki ga vrše one na tem polju že desetletja. One bodo to delo v bodoče še intenzivneje nadaljevale, v trdnem prepričanju, da tvori v duhu miru delujoča mladina močno obrambo zoper vsakršno zlorabo mladine proti idejam mednarodnega sporazuma in miru.

Doma in po svetu.

Pred občinskimi volitvami? Nedavno je izjavil minister Jurij Demetrovič, da bodo v doglednem času razpisane volitve v občinske zastope. Sedaj pa poročajo, da bo zakonski načrt o občinah predložen jesenskemu zasedanju narod. skupščine. Tudi zakon o banovinskih svetih pripravlja vlada. S svojimi določili o občinskih volitvah bo zakon jamčil, da v občinah ne bo več prišlo do strankarskih sporov in da bo na drugi strani v komunalni politiki prišlo do absolutne veljave načelo državne in nacionalne politike. V občini se morajo uveljaviti samo gospodarski, socialni in kulturni interesi naroda. —

Ali je to samo pomota? »Slovenec« ima že od nekdaj veselje, zaviti vsako stvar tako, da lahko lopne z njo po — socialnih demokratih. Spomnimo se samo nedavnih poročil o stavki v Belgiji! In ko se je začela obravnava proti morilec francoskega predsednika Doumerja, Gorgulowu, je poročal »Slovenec« minuli teden: »Gorgulow pravi, da ni bil nikoli v zvezah z boljševiki in da nikdar ni bil član črke. Pravi, da je idealist in da je po političnem prepričanju socialni demokrat!« Kaj takega! Vse časopise smo pregledali, pa nikjer ni kaj takega! Samo v »Slovenčevih« možganih se je rodilo lahko z — zlobnim in hudobnim namenom (kdo ve, po kateri božji zapovedi?!). Socialno-demokratsko prepričanje zmedenega fantasta-emigranta! Namen posvečuje sredstvo, kaj ne?

Vendar že enkrat minimalne mezde pri javnih dobavah? V sobotnem uvodniku smo obširno govorili o samoupravnih delih, ki bi morala vedno biti regulator mezde, in sicer navzgor k eksistenčnemu minimumu. Sploh bi morala državna podjetja vedno težiti za tem, da pod eksistenčnim minimumom pri njih sploh ni nobenega delavca ali nameščenca. Zlasti pa se že danes lahko pri javnih delih stavi trdki, ki dobijo delo, kot pogoji, da določijo za delavce pri teh njim oddanim delom minimalno plačo, ki bi od-

podpisane mednarodne mladinske organizacije so enodušnega prepričanja, da je ustvaritev trajnega svetovnega miru mogoča samo na ta način.

Mladinski in izobraževalni odbor Mednarodne strokovne zveze; Socialistična mladinska internacionala; Socialistična delavska sportna internacionala; Socialistična vzgojna internacionala; Mednarodna socialistična dijaška federacija. — — —

govarjala razmeram kraja in časa. Zdaj pa čitamo v poročilih iz seje ljubljanskega magistratnega gremija z dne 29. julija t. l., da je bila gradba delavskega doma, oz. azila na vogalu Gosposvetske in Bleiweisove ceste v Ljubljani oddana najnižjemu ponudniku inž. Josipu Dedku za skupno vsoto 2.009.295 Din. S podjetnikom se bodo dogovorile minimalne mezde in pogoji, da se zaposlijo prvenstveno v Ljubljani in v bližnji okolici stalno stanujoči delavci. Ta sklep magistratnega gremija je treba pozdraviti in želeli bi bilo, da ne ostane ta sklep samo na papirju, nego da se tudi izvrši. Daje je treba tudi zahtevati, da ta sklep ne bo izjema, ki potrjuje pravilo, nego da postane imperativ in pogoj, brez katerega ne bo razpisani občinski niti samoupravnih in tudi ne državnih javnih del. To je socialna dolžnost teh samouprav.

Umetniška razstava na jesenskem velesojmu v Ljubljani od 3. do 12. septembra 1932. (Žena v slovenski umetnosti.) Umetnike, ki so se prijavili za to razstavo, prosimo, da najkasneje do 20. avgusta pošljejo svoja dela na upravo velesoja, kjer jih bo sprejemna komisija pregledala ter odobrila ali zavrnila. Slike, katere ne bodo sprejete, se vrnejo avtorjem.

Zopet smrtne obsodbe, oziroma izvršitev obsodbe. V Solunu so bili v tork usmrčeni trije Makedonci, ki so bili zaradi umora poljskega čuvaja obsojeni na smrt že decembra meseca. — V Limi v južni Ameriki so umorili 44 komunistov, ki so prejšnji mesec sodelovali pri komunističnem uporu v mestu Trujillo v severnem Peruju.

Tudi na Češko so se zatekli iz Španije izgnani jezuiti, kjer so kupili znani samostan Kladruby za 14 milijonov Kč. Denarja jim je uspelo očitno še precej odnesti iz Španije.

Seja pruskega deželnega zbora bo dne 16. t. m. Socialni demokrati in komunisti bodo na seji predlagali ukinitve komisarijata v Prusiji ter da naj vlada zatere teroristične akcije fa-

šistov. Fašisti že sedaj groze, da ne morejo prevzeti odgovornosti za mirni potek seje in svare pred sklicanjem seje deželnega zbora. Stranke so pa kljub temu sklenile, da naj se seja skliče, ki jo zahtevajo socialni demokrati in komunisti.

Žene v nemškem državnem zboru. Najstarejši poslanec v nemškem državnem zboru je sedaj komunistična voditeljica Klara Zetkin. Ta bi vodila tudi predsedstvo prve seje, če ne bi bila bolna. Stara je že 75 let. V prejšnjem nemškem parlamentu je bilo 39 žena, v sedanjem pa jih je le 37. Socialni demokrati pripada 16 žen, komunistom 10, centru 6, nemškimi nacionalistom 3 in 2 drugim strankam. Narodni socialisti (fašisti) niso kandidirali nobene žene, ker žene ne smatrajo za enakopravne, kakor nam je znano iz njihovega »političnega problema«.

Kaj vse zahtevajo nacisti. »Der Angriff«, glasilo nemških nacionalnih socialistov, zahteva od nemške vlade med drugim tudi, da se S. A. (Sturm-Abteilungen = napadalne čete nacistov) dovoli, da sme tako dolgo oborožena na ulice, dokler ne bo »rdeči teror« popolnoma zlomljen. V isto svrhu se morajo tudi S. A. prirediti v policijsko službo. Dalje zahtevajo, da se vsa izvršilna oblast na Pruskem in v Nemčiji prenese na nacije. Končno zahtevajo, da se predvsem prepove v Nemčiji komunistična stranka in da se njenim poslancem dostop v parlament zabrani, ker imajo samo čistokrvni Nemci, ki se brez pridržkov priznavajo k nemški državi in nemškemu narodu, pravico zastopati istega v parlamentu.

V Berlinu se je sezidalo v zadnjih enajstih letih 176.000 novih stanovanj. V 13 drugih nemških mestih skupaj 265.096 stanovanj.

»Samo« trinaest mrtvih. Časopisje poroča, da je dan nemških volitev potekel »popolnoma« mirno. Bilo je »samo« trinaest mrtvih, nekaj nad 60 težje ranjenih in okrog 300 aretiranih. — To nas spominja na poročila armadnega poveljstva med svetovno vojno: »Na zapadu nič novega.«

Herriot se bo imel boriti z velikimi težavami pri sestavljanju državnega proračuna za bodoče leto. Že po dosedanjih cenitvah bo izkazoval bodoči proračun sedem milijard primanjkljaja. Najbrž bo v to svrhu zbornica v začetku oktobra sklicana na izredno zasedanje.

Angleška neodvisna delavska stranka je na svoji konferenci v Bradfordu 30. julija z 241 proti 142 glasovom sklenila svojo popolno ločitev od oficijelne angleške delavske stranke.

S čevljem po glavi — štiri leta zapora. Pred sodiščem v nekem mestecu v Italiji je bil kmet v tožbi za pričo. Ker sodnik njegovemu pri-

Angelo Cerkvenik:

ROSA.

(Povest.)

53

Dobro so vedeli, kaj bi jih čakalo, če bi prišli gospodarji nazaj: Ječe, Sibirija, brezkončne procesije z verigami okovanih snežnih neizmernih severa... gladovanje in zmrzovanje po tej že tako gladni in bedni Evropi, pogreb njihovih idealov in utopij za stoletje ali dlje... Saj so predobro doumeli bes emigracije, spoznali njene maščevalne naklepe, njeno krvočnost... Kaj so ljudje žrci nasproti temu političnemu krvoštvu? Ker so predobro vedeli, kaj bi jih čakalo, da jim vzamejo žezlo iz roke — so zaigrali divjo in brezobzirno igro... Igro, kjer je bil samo en dobiček možen, en edini dobiček: Življenje ali smrt!

Nič tretjega ni bilo v tisti težki dobi.

Prav zategadelj je menda nemala zasluga emigracije, da se je rdeči režim obdržal in betoniral.

Emigracija je samo instinktivno doumela, da je igra izgubljena, doumela, da je končnoveljavno morala odločiti žezlo iz svojih rok in se je zagnala v — pozabljenje, v blazno drvenje življenja spolnosti, alkohola

lizma in tisočeri drugih načinov opajanja možganov, zgubila je stike z življenjem domovine in je danes oddaljenejša od svojega ljudstva, nego katerokoli drugo ljudstvo Evrope, manj razume razvoj in tok dogodkov v svoji domovini, nego so kdaj davno razumela rusko življenje ljudstva, za katere je Rusija bila — drugi svet...

Emigracija živi v obupu. Le malo jih je, ki še vedno upajo. Večina njih laže drugim in samim sebi. Večina sili svoje hrepenenje z lažjo in posilstvom v neko tako zvano pozitivno smer. V strahu in instinktivnem spoznanju, da bi vendarle utegnila resnica nasilno predreti oklop laži, se večina udaja brezpogojno opojninam vseh vrst in nagonskim nasladam strastne in onemogle spolnosti.

Tako izumira ta štirimilijonski narod počasi, sistematično in sigurno... Zgodovina ni menda še nikdar zabeležila tako naglega fizičnega in psihičnega propadanja tolikšne množice naenkrat.

Tanja se je z milijoni sorojakov vred vrgla v ciklon.

Zopet je plesala, zopet je pela.

Živela je v Vilni. Zdelo se ji je, da je bliže domu, da je nekoliko srečnejša. Vsaj včasih ji je bližina

ruske zemlje nudila trenuten občutek sreče.

Rosino pismo so iz Budimpešte poslali za njo.

V poslednji dobi je postala apatična za vse — za lepo in grdo, dobro in zlo. Vsa stroga presoja razmerja med Bojom, Roso in njo samo se ji je zdela samo še smešna skropuloznost brez vsakršne stvarne podlage. Če jo sama žena vabi, naj ji gre reševati moža, zakaj bi ne šla? Zvečer je v ruski kuhinji glasno čitala Rosino pismo... Smejala se je, norčevala se je iz nje... Na dnu srca pa ji je bilo, da bi umrla, kajti nikogar ni v življenju srečala razen Boja, ki bi ji bil toliko drag, kakor Rosa.

— Lepa žena, res. Takšna morala je celo za naše pojme nekoliko šepasta! je dejal nekdanji ruski polkovnik Morozov.

— Kako je mogoče kar tako, tebi nič, meni nič, prepustiti moža takšne, kakršna si ti, Tanja? To je perversnost!

Tanja je zardela:

— Prav tako, kakor ste vi svojo domovino prepustili hlapcem!

— Tiho, jezik za zobe! je zarjul Morozov.

— Ali nimam prav?

Tedaj se je nenadno oglasil general Serafimovič:

— Nimate prav! Jaz sem ogorčen, madame! Jaz sem vendar branil carja in domovino do poslednje kaplje svoje krvi... da, do poslednje kaplje, vam pravim, madame! Kar se je zgodilo, je bila zgolj višja sila...

— Kakšna višja sila?!

— Madame, jaz sem že večkrat trdil in ta primer zopet potrjuje mojo domnevo, da se družite z boljševiško orientiranimi elementi! Samo boljševiki prepuščajo svoje žene drugim kar tako — javno... Vi simpatizirate z boljševiki... Da ali ne? Saj je ta vaša Rosa urednica pri nekem delavskem listu... Da ali ne?

— Je, a to ne pomeni...

— Kaj ne pomeni? Kaj ne pomeni, madame? Dovolj je, da je isti list delavski! To vas močno kompromitira, madame! Močno vam pravim... da ali ne?

— Vsi skupaj ste bebeci!

— Kdo bebeci? Mi bebeci? Kdo bebeci... jaz bebeci? Poslušajte... jaz bebeci, jaz, ki sem l. 1915. s svojimi lastnimi prsi zaustavil nemški naskok, ki sem vso svojo divizijo rešil ujetništva, pogube... o, jaz bebeci!

čevanju ni hotel prav verjeti, je razburjeni možakar sezul čevlji in ga lopnil po glavi. Sodnik ga je pa takoj obsodil na štiri leta ječe.

Zopet boji med Kitajci in Japonci. Med četami nove mandžurske vlade in Japonci na eni, in med kitajskimi dobrovoljci na drugi strani, so pri Ninčvangu izbruhnili srditi boji, ki so na obeh straneh zahtevali veliko žrtev.

Ameriški veterani iz svetovne vojne, ki jih je vlada z vojaštvom in plinskimi bombami pregnala iz Washingtona, kamor so prišli zahtevati svojo, po zakonu jim pripadajočo rento, so se ustavili v sosedni državi Pensilvaniji, kjer so pri mestu Johnstownu, ki jim je v to svrhu odkazalo posebno zemljišče, postavili svoje novo taborišče. Skupno jih je kakih 4000. Njih vodja Waters je izjavil, da ne bodo prej mirovali, dokler ne bodo organizirali 3 milijone zeleno-rjavih srajc, s katerimi bodo ponovno šli nad Washington, pa ne s praznimi rokami. Ameriki grozi nekako hitlerjevsko gibanje. Ameriško javno mnenje je na strani veteranov.

236 delavcev je utonilo v Bengali. ko so se hoteli z brodom prepeleti čez neko naraslo reko. Brod se je radi prevelike teže na eni strani prekucnil. Samo 14 delavcem se je posrečilo rešiti se s plavanjem. 236 jih je utonilo.

Rudarski štrajk v Ameriki. V Indiani, USA, oblega na nekem rudniku 5000 oboroženih stavkujočih delavcev skupino 100 stavkolomcev. ki so se z lastnikom rudnika zabarikadirali na rudniku. Guverner je poslal nad stavkujoče 1000 vojakov s tanki in bombnimi letali.

Med Bolivijci in Paragvajci je vojna neizbežna. Posredovanje ostalih ameriških držav in Anglije sta obe državi odklonili. Čeprav se vojna ni objavljena, se vrše na meji spopadi z obeh strani. Argentinijske je v zaščito svojega ozemlja poslala na bolivijsko mejo dvajset bataljonov. Paragvajske žene in dekleta so sklenile sestaviti poseben ženski bataljon.

Brezposelni v Kanadi so priredili demonstrativni pohod v glavno mesto Ottawa, kjer ravno sedaj zaseda konferenca britskih dominijonov.

Kriza ameriških kinematografov. Največji newyorški bioskop »Roksi Teatr«, ki ima 6000 sedežev, je te dni zaprl svoja vrata. Od sedemdeset newyorških bioskopov je začetkom julija obratovalo samo še deset. Ravnatelj »Radio-Orpheum Korporacije« je izjavil, da bo v treh mesecih vsa ameriška filmska industrija morala bankrotirati.

Ali si že dobil novega naročnika za „Delavsko politiko“, smatraj to za svojo dolžnost!

Šahisti-turisti pozor!

Šahovski odsek »Svobode« na Jesenicah javlja, da se bo vršil šahovski turnir na Galerijah ob Poključkih luknjah pri Gorjah nad Bledom v dneh 14. in 15. avgusta t. l. (nedelja in ponedeljek) na prostem v primeru lepega vremena, ob slabem vremenu se bo pa vršil v restavraciji Vintgar v Vintgarju. Turnir se bo vršil nepreklicno. Vabljeni so vsi šahisti in šah. klubi iz dravske in sosednjih banovin. Od dispozicij omenjamo:

1. Turnir se začne 14. avgusta t. l. ob 10. uri dop. po prihodu turistovskega vlaka na postajo Podhom. S postaje skupen odhod na poldrugo uro zmerne hoje oddaljeno prizorišče. Igran bo po izločilnem sistemu, tako da premagani odpadajo, zmagovalci in oni, ki so igrali neodločeno, pa igrajo naprej. Posamezne igre ne smejo trajati nad 1 uro. Če kakšna igra v tem času še ne bo dokončana, razsodi o zmagovalcu razsodišče, ki bo izvoljeno pred pričetkom turnirja na licu mesta.

2. Turnir bo vodil s. Vencelj Perko, član prireditelja.

3. Prijavnina znaša za člane zveze »Svobode« in njenih 40 podr. Din 10, za vse ostale pa Din 20. Prijavnino je treba nakazati na račun Poštne hranilnice, Splošne hranilnice in posojilnice za Jesenice in okolico, r. z. z. o. z., Sava-Jesenice št. 11.950. Prijave se sprejemajo na naslov s. Ivana Zena, šahovski odsek »Svobode«, Jesenice.

4. Udeleženci naj po možnosti prinesejo šahovnico s seboj in to javijo s prijavo vred prireditelju. Oprema udeležencev naj bo po možnosti turistovska.

S šahovskim pozdravom

Šah. odsek »Svobode«, Jesenice.

Bešeda našim kemičnim delavcem v Hrašniku

Če bi bili naši kemični delavci in rudarji tako zavedni kot so naši steklarski delavci, kdo ve, če bi se jim ne godilo boljše, kot se jim godi danes. Na žalost moramo ugotoviti, da baš med nami kemičnimi delavci ni tistega navdušenja in razpoloženja za obrambo delavskih pravic, ki ga opažamo med steklarji. Med nami je še mnogo nezavednih, ki v boju, namesto da bi podpirali organizacijo, iz nezavednosti streljajo organizaciji v hrbet. Večeno ne bo šlo tako, da bodo tudi tisti želi uspehe naše organizacije, ki niso nič sejali, ki stoji ob strani, namesto da bi stopili v organizacijo in z njo vred delali. Baš taki delavci radi oponašajo kapitalistični gospodi njeno lenuharjenje, sami pa niso nič boljši. Dočim se kapitalistična gospoda zaveda svojih privilegijev in svoje moči ter do skrajnosti brani svoje postojanke, se mnogi delavci ne brigajo niti za svoje dobro, za dobro svojih rodbin, kaj šele, da bi se borili za skupnost! Med onimi, ki se ogibljejo organizacije, je mnogo egoistov. Biti egoist, gledati samo za svoj prid, je najgrša lastnost, ki jo delavec more imeti. Ti egoisti so najglasnejši v zabavljanju proti funkcionarjem organizacije, vse vedo in znajo, samo napravijo nič drugega, kakor razdirajo, sejejo neslogo in malodušnost med delavstvom.

V kemični tovarni imamo nekakšen pokojninski sklad, ki obstoja že okroglo petdeset let. Ta sklad je postal pasiven, ker je število upokojencev vedno večje, dohodki so pa vedno manjši, ker se število delavcev stalno krči. Okrog 68 članov tega sklada je v nevarnosti, da izgubi še to malo, kar dobiva in za bodoče je sploh težko reči, če bo za nove upokojence še kaj ostalo. Od leta 1928 se ni vršil noben občni zbor tega sklada več. Organizacija je za to zadevo zainteresirala Delavsko zbornico. Delavska zbornica je poslala s. Kopača na

lice mesta. Ugotovili smo, da ni drugega izhoda iz tega težkega položaja, kakor ta, da začne tovarna plačevati svoj del prispevkov v sklad, da se vse tudi začasno sprejete delavce sprejme v članstvo fonda in da tovarna poleg tega votira tudi del svojega lastnega dobička v korist fonda. Ravnateljstvo je izjavilo, da bo to stvar predložilo upravnemu svetu.

Dne 25. junija 1932 je podruž. Splošne delavske zveze sklicala zborovanje z namenom, da bo podala delavstvu poročilo o izvršeni intervenciji. Poročala sta na zborovanju ss. Kopač kot delegat DZ in Zupanek, ki je kot delavski zaupnik prisostvoval razgovoru z ravnateljem. Pri tej priliki sta dva upokojenca, in to predsednik Konzumnega društva kemičnih delavcev in še nek občinski odbornik občine Dol, nastopila na tak način, kakor da bi bili tisti, ki so se za pravice upokojencev zavzeli, krivi, da je sklad izčrpan, čeprav ne dobe iz sklada niti pare, pač pa ga črpata oba že zgoraj omenjena člana tega sklada. Kdor tega ni videl in slišal, bi skoro ne mogel verjeti, da je kaj takega mogoče, da se dobe ljudje, ki zmerjajo one, kateri jim hočejo pomagati in ki poleg tega teden za tednom plačujejo svoje prispevke v sklad za upokojence, kljub temu, da morda sami ne bodo iz tega sklada nikoli ničesar sprejeli.

To smo omenili samo zato, da delavci vidijo, kakšna nerazsodnost vlada ponekod. Seveda, kdor mlad ne pozna organizacije in njenega dela, pa tudi star ne more ceniti njenih stremeljenj. Taki ljudje, namesto da bi poiskali krivce tam, kjer so, jih iščejo tam, kjer jih ni. Takim ljudem bodo morale organizacije res odreči svojo podporo. Potegniti moramo črto ločilnico in reči: kdor ni z nami — je proti nam! Torej, vsi v organizacijo, da ne bomo sami proti sebi. Kemični delavec.

Maribor.

Oblačilni delavci za svoje pravice. Minulo nedeljo se je vršilo v dvorani Delavske zbornice zborovanje mariborskih oblačilnih delavcev, na katerem so zborovalci razmotrivali o obupnem položaju, ki vlada v tej stroki. Kakor vse ostale stroke, je tudi krojaško obrt zadela vsesplošna gospodarska kriza. V krojaških delavnicah se od dne do dne vršijo redukcije, mezde delavstva se znižujejo, brezposelnost pa rapidno narašča. Krojaški mojstri obrtujejo po večini le z vajenci, katerih je v tej stroki mnogo preveč. Poleg gospodarske krize pa so mariborski krojaški mojstri občutno prizadeti tudi vsled velike konkurence, ki jo povzroča tukajšnja moška kaznilnica s tem, da izdeluje v veliki množini obleke za civilno prebivalstvo. Moški kaznilnici ni treba plačevati mezd, ker dobijo kaznjenci le malenkostno odškodnino, tudi ne plačuje davkov in drugih režij, kakor krojaški mojstri, zato lahko dela domala zastoj. Vse to pa seveda silno vpliva na krojaško obrt, zlasti pa so prizadeti pomočniki, katerih je z vsakim dnem več brez zaslужka. Gotovi petični rodoljubi iz Maribora si še vedno naročajo obleke v inozemstvu. Tako je nek tak mož še do pred kratkim naročeval nove obleke na Dunaju in zahteval, da se je krojač pripeljal od tam z avtomobilom k poskušnji v Maribor, kot bi za tega gospoda mariborski krojači ne znali dovolj lepo krojiti obleko. Zborovalci so končno sprejeli primerne resolucije, katere bodo predložili na vseh merodajnih mestih.

Skladatelj Oskar Dev mrtev. V torek, dne 2. t. m., je na svojem stanovanju v Majstrovi ulici umrl v 64. letu svoje starosti skladatelj Oskar Dev, višji deželni sodni svetnik v pokoju. Pokojni se je pričel že kot mlad študent zanimati za glazbo ter je v teku svojega življenja vglasbil mnogo lepih pesmi, med katerimi se odlikujejo zlasti koroške narodne.

Ljubavna tragedija. Preteklo nedeljo popoldne je v vasi Podgorje, v Apaški kotlini, polir Ivan Peršak oddal več strelcev na 22 letno hčerko tamošnjega posestnika, Asto Rusovo, nato pa je pognal tudi sam sebi kroglo v glavo. Peršak in Asta Rusova sta se nameravala v kratkem poročiti, medtem pa je Rusova zvedela, da je Peršak že poročen in se mu je odrekla. Ker so bili vsi njegovi poizkusi, da bi jo zopet pregovoril zaman, se je v nedeljo podal na njen dom, kjer se je nato odigrala krvava žaloigra. Peršak je bil na mestu mrtev. Težko ranjeno Asto Rusovo pa so prepeljali v radgonsko bolnico.

Članski Sestanek vseh članov

»Svobode« se vrši danes, 5. t. m., v društvenih prostorih v Sodni ulici 9-II ob 20. uri zvečer. Predmet razgovora je bližnji kongres »Svobode« v Ljubljani in volitev delegatov za ta kongres.

Izlet »Svobode« v Ruše, določen za nedeljo, 7. t. m. popoldne, se vrši ob lepem vremenu. Oni udeleženci, ki ne gredo peš ali s kolesi, se peljejo z vlakom ob 13.20 uri. V slučaju deževnega vremena, se preloži izlet na 21. t. m.

Prvo delavsko osrednje kolesarsko društvo za dravsko banovino v Mariboru. V nedeljo, dne 7. t. m., ob pol 8. uri zjutraj zbirališče v društvenem lokalu radi udeležbe pri otvoritveni povorki mariborskega tedna. Članstvo se naproša, da se vabilu sigurno odzove. Vsi oni kolesarji, ki posedujejo trese, naj pridejo v tresih. Po povorki sestanek v društvenem lokalu, kjer se bo razpravljalo o izletu v Hrašnik, k proslavi 5 letnega obstoja tamošnje podružnice, ki se bo vršila dne 14. t. m. Za podružnico Studenci in Pobrežje veljajo ista navodila. Odbor.

Iz jetnišnice je nameraval pobegniti. V noči od torika na sredo je skušal pobegniti iz jetnišnice mariborskega okrožnega sodišča nek mlad kaznjenc. Posrečilo se mu je, da je odstranil železne droge na zamreženem oknu, odkoder se je potem po žlebu spustil na dvorišče. Iz dvorišča se je čez zid spustil na ulico, kjer so ga pa prijeli pazniki in ga odvedli nazaj v jetnišnico.

Zatvoritev ulic. Za časa Mariborskega tedna, t. j. do 15. avgusta 1932, se zatvorita dovozni cesti k Trgu Svobode, in sicer: 1. Jugoslovanski trg, cesta od Grajske ulice proti Trgu Svobode. 2. Jugoslovanski trg, cesta od Razlagove ulice proti Trgu Svobode. 3. V dneh 6., 7., 8., 10., 11. in 14. avgusta 1932 se zaprejo za čas večernih koncertov v Mestnem parku za vsak promet sledeče ulice: Ciril-Metodova, Majstrova in Vrazova, oziroma zadnja 2 dni tudi Obiliceva in Trubarjeva ulica ter severno parka vodeča vozna pot, v kolikor mejijo iste na Mestni park. Dovoljen je samo odhod v posamezne hiše.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Olimpov sportni dan v Celju

ki se je vršil, kakor napovedano, preteklo soboto in nedeljo v Celju, je nad vse pričakovanje lepo uspel. Na predvečer sportnega dne se je vršila skozi mesto štafeta, katere so se udeležili tekmovalci SK »Olimpa« in SK »Atletike«. Zmagal je »Olimpa«. Po štafeti je priredila težkoatletska sekcija »Olimpa« rokoborbski in boksarski nastop, ki je imel nalogo izbrati konkurenčno moštvo za slično tekmovalno prireditvev z drugimi klubi naslednji večer. Nastop sam je pokazal, da je sekcija kljub svojemu kratkemu obstanku že lepo napredovala v obeh disciplinah. Glavna prireditvev sportnega dne se je pa vršila v nedeljo, dne 31. julija.

Celotno moštvo »Olimpa« je dopoldne pričakovalo na kolodvoru zunanje goste, nakar je odkorakalo s tukajšnjo železničarsko godbo na čelu v lepem, discipliniranem pohodu skozi mesto. Ob 11. uri dopoldne so se pa vršili v Gaberju konkurenčni teki in štafeta med moštvoma »Olimpa« in »Atletike«. Zmago v teku na 800 m so si osvojili »Atletiki«, na vseh drugih progah in pri štafeti pa »Olimpovci«. Junak dneva je bil »Olimpov« tekač Urbančič, ki je pripomogel k zmagi štafete, sam pa zmagal na vseh krajših progah.

Popoldne se je vršila med SK »Olimpom« in dobro znanim in prvovrstnim SK »Železničarjem« iz Zagreba lepa, fair nogometna tekma, v kateri so zmagali »Olimpovci« s 4:2. Tekma je nudila mnogo sportnega užitka. Presenečala je lepa in poštenovalna igra »Olimpovcev« z branilcem Hrašnikom in vratarjem Grilancem, ki sta po časni odsotnosti zopet nastopila in pripomogla do tako lepe igre, kateri je podlegel sicer dobri SK »Železničar« v svoji kompletni prvi postavi.

Večerne težkoatletske prireditve se je poleg »Olimpa« udeležil tudi gost ljubljanske »Ilirije« in celotno moštvo mariborskega »Maratona«. Ljubljanski gost je žal že po prvih prijemih tako nesrečno padel, da je moral odstopiti od nadaljnje tekme. Zato so pa mariborski gostje s tem večjo vehemenco navali na domačine. Sicer je žirija, v kateri so bili trije Mariborčani in en domačin, prisodila domalega vse zmagaje Mariborčanom, vendar je imel vsak, tudi samo malo objektivnega gledalca vtis, da so bile vrline in zlasti viteški nastop Celjanov mnogo premalo ocenjene. Ne trdimo, da tako iztrenirani atleti, kakor so »Maratonci«, niso zaslužili zmage nad Celjani, ki so končno sami začetniki. Vendar je nastop nekaterih Celjanov, naj omenimo Tkaliča in posebno Koželja, nudil pravemu sportnemu gledalcu mnogo več užitka, kakor pa nestrpno hlastanje gostov za hitrim uspehom. Celjani si morajo pravilo, ki velja za rokoborbo, v bodoče prav dobro ogledati in če bodo želeli v prihodnjih tekmah tudi dobre ocene, bodo morali v žirijah zagotoviti zadostno število sodnikov. V boksanju so odločno prevladovali gostje, čeravno je v prvem paru zmagal »Olimpovec« nad precej mlajšim »Maratoncem«. Boksanje samo na sebi ni disciplina, ki bi poleg odločnosti vzgajala tudi plemenite nagibe. Zato se delavske sportne organizacije niso nikdar ogrevale za boksanje. Sicer, če se kak posameznik hoče naučiti te igre, če misli na primer potovati na divji zapad, da se bo tam lažje ubranil eventualnih protivnikov, se tega lahko nauči. Nikakor pa ne priporočamo, da bi se k takim nastopom vabili tudi gledalci, kajti igra vzbuja gole živalske instinkte in propagira brutalnost. Nasproti njej pa zahteva lepa rokoborba temeljito znanje tehnike, veliko psihološko okretost, vzdržnost in trenajo telesa in je prav gotovo, da ima mnogo prednosti pred orodno telovadbo. »Olimpa« priporočamo, naj rokoborbsko disciplino tudi v bodoče goji z vso intenzivnostjo. Posebno mu pa priporočamo, naj — kakor dotedaj — skrbi sporedno s trenajo telesa tudi za trenajo duha.

Obrov.

Loke pri Zagorju.

Opozorilo rudarjem v Kisovcu. V nedeljo, 24. julija, mi je rudar C. na Lokah očital neresnične stvari. Sam g. Vital Vodušek je nato pred pričami izjavil, da so bili očitki, ki jih je iznesel C. napram meni, neresnični. S tem svojim dejanjem se je označil in obsodil sam. Rudarji, sodrugi, pa bodo odslej vedeli, kdo je C. in s kom imajo opraviti. Kriza, slab položaj, v katerem se nahajamo rudarji, kliče po složnosti, to se govori. Odkod potem taki neosnovani izpadi in obrekovanja. Kdo neti tako sovraštvo. Marsikaterega boli lep razvoj »Svobode«, ki ga obrekovanja ne bodo zavrle. Zato Vas pozivljamo, sodrugi-rudarje, s podvojeno silo na delo za Zvezo rudarjev Jugoslavije in kulturno zvezo »Svobodo«. — V. Kamnik.

Zalog.

Podružnica »Svobode« priredi v nedeljo, dne 7. avgusta t. l. enodnevno bivanje v naravi, in sicer ob izlivu Ljubljanice v Savo. Vabimo vse prijatelje solnca in kopanja, zlasti pa vse člane in somišljenike. Odhod ob 8. uri izpred zaloškega mosta. — Družnost! Odbor.

Jesenice.

Še nekaj k vprašanju nameščenecv KID. Zadnji članek v »Del. Pol.« z dne 23. julija t. l. o nameščenih KID so le-ti sprejeli z zadovoljstvom. Vendar je treba še nekaj dodati. Nova okrožnica je nameščence dirnila še v sledečem: Kakor ste poročali, so izgubili deputatno kurivo: premog in drva. To so bile obveze in so se računale k plači. Zdaj tega ni več in pri Pokojninskem zavodu se

to občuti. Večina nameščencev je bila zaradi tega pomaknjenih za en razred nazaj, mnogi pa celo za dva ali tri razrede nazaj. To je zelo občutno, zlasti za nižje nastavlence, ki si ne morejo kdo ve kaj prihraniti za stara leta in so navezani izključno na rento Pokojninskega zavoda. Zaradi tega naj sledi spet poziv: Vi, 148 nameščencev-uradnikov KID, kje je Vaša sila in moč, kje je Vaš MI?

Akademija »Svobode« na Jese-nicah se je vršila spet v petek, dne 29. julija t. l. v dvorani Delavskega doma na Savi. Bila je to ponovitev slavnostne akademije, ki se je vršila v proslavo Mednarodnega združnega dne 9. julija t. l. Pevci so zapeli Vzbujenje duhov, Bratje le k solncu, k Svobodi, Šel sem po zelenem travniku. Ko so fantje po vasi šli. Potem so sledile deklamacije in recitacije, dve violini, solopetje s. Markeljnovi in Otrinovi ob spremljanju klavirja (s. Rinaldo) in duet obeh, goslaški kvartet pod vodstvom s. Stanka Bokova in končno recitacijski zbor Ivana Molka: »Mi vsi!« Obisk je bil zelo povoljen, zlasti če pomislimo, kako vroči dnevi so sedaj. Tudi uspeh sodelujočih je velik. »Svobodi« Jesenice, zlasti njenemu recitacijskemu zboru, pa ključemo: Kar tako naprej!

Slov. Javornik.

Desetletnica javorške »Svobode«.

Vabilo

na proslavo desetletnega obstoja Delavske telovadne in kulturne zveze »Svoboda«, podr. Javornik, ki se vrši dne 14. avgusta 1932 s sočasno otvoritvijo novih gostilniških in društvenih prostorov Stavbene in gostilniške zadruge »Delavski dom« r. z. z o. z., Jesenice—Sava na Javorniku v hiši št. 46 (pri Koniču).

Spored proslave:

Dne 13. avgusta ob 8. uri zvečer ofielna otvoritev gostilniških prostorov pred povabljenimi gosti.

V nedeljo, dne 14. avgusta ob 5. uri zjutraj budnica kovinarske godbe.

Ob 7. uri pri turistovskem vlaku na kolodvoru Slov. Javornik sprejem gostov.

Ob pol 8. uri kratko zborovanje v salonu pri Koniču.

Ob pol 10. uri dopoldne velik pevski koncert v kinu »Radio« na Savi, na katerem nastopi več domačih in tujih bratskih pevskih zborov. Tudi lahke glasbe bo nekaj.

Ob 3. uri popoldne vrtni koncert pri Koniču na Javorniku s sodelovanjem godbe kovinarjev in pevskih zborov.

Ob 5. uri popoldne pričetek plesne veselice v salonu.

Vstopnina znaša: za dopoldanski koncert Din 5.— za osebo; za vrtni koncert Din 3.— Družinski člani do 18. leta v spremstvu staršev so za vrtni koncert vstopnine prosti. Vstopnina za plesno veselico pavšalno za ves večer Din 10.—; dame imajo prost vstop.

Dragi sodrugi in sodružice! Pričakujemo, da proslavimo ta slovesni dan mlade delavske kulturne organizacije: javorške »Svobode« skupaj ter upamo, da se vi vsi udeležite proslave tega jubileja.

Naprej po začrtani poti!

Kvišku k solncu, k Svobodi!

Odbor »Svobode«, podr. Javornik.

Ptuj.

Kolesarski odsek »Svobode« priredi v nedeljo, dne 14. t. m. izlet na Donačko goro, kjer izletniki prenočijo ter se vračajo naslednji dan preko Poljčan in Slov. Bistrice v Ptuj. Odhod izpred dravskega mosta ob 14. uri. Sodrugi iz drugih krajev prijazno vabljeni, da si stisnemo roke na vrhu našega »velikan«. Ker bo tudi več sodrugov 15. avgusta odsotnih na žel. kongresu v Ljubljani, prosimo, da nas zunanji Svobodaši naslednjo nedeljo pose-tijo. — Družnost!

Izjava. Podpisani se najlepše zahvaljujem kovinarski centrali v Mariboru za naklonjeno mi brezp-selno podporo. — **Vnuk Ivan**, brezposelni kovinar, Budina pri Ptuj.

Širite naš list!

Otiški vrh.

Farani iz Sv. Petra na Kronske gori bi radi vedeli, kako je s prodajo cerkvenega lesa in z nakupom novega zemljišča. Posebno jih pa še zanima, kako in s čim se namerava plačati nove cerkvene klopi. Ali bi nam cerkveni odbor, oz. župnik, mogel in hotel to zadevo zadovoljivo pojasniti?

Višnjeva kri ne more usahniti*.

Ljudje so strašno pozabljivi. Nedvomno so že zdavnaj pozabili, da nismo vsi rdeči pod kožo in da se nekateri lahko ponašajo tudi z višnjevo krvjo. Kajti krvno plemstvo ni še izumrlo in človeštvo je zaradi tega lahko presrečno, kajti lahko se ponaša s posamezniki, ki so popolnoma drugače ustvarjeni fizično in psihično ter se po svoji veličini veličastno dvigajo nad navadne smrtnike, saj takšna bitja niti ne jedo in ne prebavljajo tako kot navadni zemljani. Jesti pa tudi ne smejo tega, kar vtikajo plebejci v umazana usta.

Seveda je vsa to dandanes težko povedati ljudem, ker pač ne verjamejo več v bajke in v mitološka bitja. Težko je razločevati na zunanji plemenitnike od navadnih zemljanov, ker niso več tako okiteni in odeti z nadzemskim in zemskim sijajem kot so bili njega dni njihovi odlični predniki. Tedaj si lahko spoznal vzvišene zemljane na kilometre daleč, atributi plemstva so jih dičili ter odevali v bajni čar, da je ljudstvo padalo pred njimi v prah in se ni upalo dvigniti oči. Presrečno je bilo, ko je plemenitnik zavijtel nad njimi bič ter jim s tem dokazal naklonjenost in jih seveda tudi počastil.

Ne govorimo zaman o splošni degeneraciji in dekadenci, o razvrednotenju najsvetejših vrednot, splošnem propadu in demoralizaciji; samo pomislite, če dandanes kdo sreča plemenitnika, niti ne kihne. Kakšno plemenitoskrustvo! (Pikolovce in jezikoslovce prosimo, naj nam poskrbe v najkrajšem času primerne strokovne izraze, kajti o tem problemu se še doslej ni razpravljalo in naš premili jezik ni dovolj bogat, da točno razčleni vse pojme ter termine!)

Razumljivo je, da bo treba zaježiti to zlo, poučiti ljudi vsaj primitivno, kaj so dolžni bitjem nad njimi. Treba bo podrobne propagande, organizacije in akcij, kar pa vse moredo pokreniti le plemenitniki sami, in naj nam ne štejejo v zlo, da smo se kot plebejci drznili spregovoriti o teh delikatnih, naravnost božanstvenih vprašanjih: nameniti so najbolj in brezmejna udanost do višje rase nam narekuje besede. Ti migljaji izvirajo iz čistega srca, na razum se plebejec itak ne sme sklicevati.

Torej organizirajo naj se, ustanovijo opet viteške redove, n. pr. mušketeriske, izumijo posebna odlikovanja in skratka, naj se povzdignejo tudi na zunanji nad navadne smrtnike. Če nimajo idej, jim ni treba obupati, dovolj je še plebejcev, ki se zavedajo, da so rojeni ter da žive le zaradi vzvišenih bitij; noč in dan si belijo glave, kako bi priborili vzvišenim zemljanom mesto, ki jim pripada.

V podrobnosti se seveda ne moremo spuščati, kaj vse je treba storiti, da bo višnjeva kri mogočno triumfirala nad rdečo. Glavno je pa seveda, kar se zdi tudi plemenitnikom samim, da dobe posebne uniforme, težka odlikovanja jim morajo zopet dičiti junaška prsa, ne le kolajne iz repe, imeti bodo morali udane podložnike, samo ob sebi se razume, da si bodo morali omisliti še grbe in prapore; slednji morajo vihrati visoko nad vsemi drugimi in zemljani se jim morajo klanjati kot simbolom božanstev.

Razpravljati tudi ni treba o tem, ali morajo imeti plemenitniki gradove, valpte in buriče, samo ob sebi se razume, da se bodo kmalu začeli prerezati iz tisočletnih razvalin mogočni gradovi, vse to nam že

*) Nanaša se na članke o plemenskih gradovih, ki jih zadnje čase prinašajo slovenski dnevniki kot duševno hrano svojim čitateljem.

dokazuje začetek te preslavne nove ere plemenitnikov. In vse to je nujno kot božja kazen, kajti človeštvo mora končno spoznati, kako strašno je grešilo ter nastopiti pokoro zaradi omalovaževanja višnjeve krvi. Treba bo zavijtel rapirje, rdečo kri bo treba puščati in drznemo si torej ponizno pozvati viteze na plan! V plebejski ponižnosti jih rotimo, naj nas kimalu povzdignejo v svoje revne hlapce, če smo sploh vredni tega odlikovanja! Saj so nedvomno prepričani, da ljudje že zdaj hrepene po batinah, po časti, da bi smeli strdati zaradi vzvišenih bitij, ki so po nekakšnih nadnaravnih zaslugah plemenitniki, vitezi ali mušketerji.

Delavska pevška podzveza »Svoboda«.

Delavska pevška podzveza »Svoboda«. Partiture.

Zadnjič je pomotoma izostal seznam partitur, katere ima naša pevška podzveza na zalogi, zato ga objavljamo danes:

1. Peter Marini (Georg Herwegh): **Poziv.** (3 strani.)
2. Rouget de L'Isle: **Marseljeza.** (1 str.)
3. A. Uthmann: **Prisega naši zastavi.** (4 strani.)
4. Nar. napev: **Mi smo mlada garda.** (1 strani.) Z
5. H. Riva (A. E. Hedrich): **Dani se na vzhodu.** (1 strani.)
6. Po ruski nar. Max Ludwig: **Splavarji na Volgi** (Ej uhnjem). (3 strani.)
7. Žalna koračnica. (Vas žrtve nesmrtnosti). (2 strani.)
8. Bratje, le k solncu, k svobodi! (1 strani.)
9. Slava delavstvu in motto »Svobode«. (4 strani.)
10. L. J. Beer (Luitpold-Klopčič): **Nam pravijo zidarji.** (2 strani.)
11. Koračnica danskih del.: **Nas veže ljubezen.** (1 strani.)
12. Andrej Scheu: **Slavnostni napev.** (6 strani.)
13. Srbska delavska nagrobica: **Mirno spavaj.** (1 strani.)

Partiture stanejo vsaka stran po 50 para. Najmanjši znesek, za katerega se pošiljajo partiture, znaša pri partiturah od dveh strani Din 5.—, pri partiturah od dveh do štirih strani Din 10.— in pri partiturah od štirih do šestih strani Din 15.—.

Razno.

Prekosaharsko železnico bodo gradili, da se doseže zveza med severnim afriškim obrežjem in osrednjo Afriko. Ker pa podjetje ni preveč navdušeno za neizkušene in deloma lene črnske delavce, namerava pritegniti Nemce iz francoske tujske legije. Po petletnem službovanju v tujski legiji so odpuščeni dobrovoljci prepuščeni svoji usodi in ker nimajo izgleda, da bi v svoji domovini mogli skoro priti do zasluzka, se kljub strašnim naporom, s katerim je zvezano delo pri gradnji železnice sredi nedogledne peščene puščave, pod pekočim afriškim solncem, dajo pregovoriti, da sprejmejo to delo za približno 5 dinarjev dnevne zaslužke, poleg mizerne prehrane. Izkoriščanje teh nesrečnikov, ki so sredi puščave na milost in nemilost izročeni podjetju, je vnebovpijoče.

Uredniški kotichek.

Prevalje. J. Dopisa ne moremo objaviti, dasi je zadeva silno zanimiva. To se dogaja dandanes ne samo pri Vas, ampak še marsikje drugje. Morda bo to marsikomu odprlo oči.

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA

„DELAVSKI DOM“

V TRBOVLJAH R. Z. Z O. Z.

Sprejema hranilne vloge in jih obreštuje po čistih 7% od dne vloge do dne dviga. Ima 3 delavske domove, 2 v Trbovljah, kakor tudi 3 prodajalne in 2 gostilni v Trbovljah in 1 prodajalno in gostilno v Senovem pri Rajhenburgu, v katerih se oddaja blago najboljše kvalitete po najnižjih cenah. Član te zadruge lahko postane vsak, ki vplača delež in vpisnino; delež znaša Din 50.—, vpisnina Din 2.50.

NAČELSTVO.

Tivar obleke

Lastna izdelava blaga in podloge nam omogočuje nuditi

TIVAR OBLEKE

za gospode, dečke in otroke najboljše kakovosti po najnižjih cenah!

CENA OBLEK ZA GOSPODE:	Din 190.—, 240.— do 750.—;
ZA DEČKE:	Din 200.— do 330.—;
GAMBETA OD 11 DO 14 LET:	Din 210.— do 270.—;
MORNARSKA OBLEKA OD 3 DO 10 LET:	Din 130.— do 150.—;
OBLEKA ZA OTROKE OD 3 DO 10 LET:	Din 110.— do 270.—;
RAGLAN:	Din 320.— do 650.—;
HLAČE:	Din 90.— do 180.—;

Vrsta
Tek. št. ev.
Prodajna
cena
50
Pazite
na gornjo ceno

Obiščite naše prodajalce v Mariboru:

Jakob Lah, Glavni trg 2

in Veletrgovina

H. J. Turad, Aleksandrova c. 7

pa se bode uverili o resničnosti naših navedb, Prost ogled, ne da bi se sililo k nakupu!

Pazite na zaščitni znak in tvorniško ceno!

Pazite se pred ponaredbami!

Kis za vlaganje

Tel. 25-80

JAKOB PERHAVEC, MARIBOR, Gosposka ulica 9

Tel. 25-80

Špirit za vlaganje